

“Aktiv” aldring i aldrende samfunn?

Muligheter og utfordringer for tre generasjoner

Gunhild Hagestad, NOVA

Først: litt demografi

En demografisk revolusjon:

- * Åttiårslivet
- * Helt ny balanse mellom unge og gamle
Fra 50% barn til under 20%
Norge : 19% barn (under 16); 15% 65+
Fra "bunntyngde" til "topptyngde", både i samfunn og familie
- * "Forgumming"

Sex ratios 65+ and number of women/ men per 100 children <15, selected countries, 2005.

	<i>Sex ratios men/women 65+</i>	<i>Women 65+/ children</i>	<i>Men 65+/ children</i>
China	92	18	16
Norway	72	43	31
Italy	71	81	57
Russia	47	62	29

Moderne familier

- ”Omvendte pyramider”
- Lange generasjonskjeder
- I aldersgrupper 30-50 befinner minst $\frac{3}{4}$ seg i to sett av foreldre-barn relasjoner, både som foreldre og som barn. Noen er også både besteforeldre og barnebarn.

- **DE FLESTE BARN ER VOKSNE!**

Nye familier: to glimt fra Norge

- Blant folk i 30-åra har 40% minst en av besteforeldrene i live. Av disse besteforeldrene er 62% mormødre- bare 15% er farfedre
- Blant mennesker over 50 som fremdeles har minst en av foreldrene i live har 89% mor. Bare 36% har far.

Andel barn med 4 besteforeldre

1900:	under 10% (alder 10-12)
2005:	41% (alder 10-12)
1996:	21% alder 16

Moderne barn har flere
besteforeldre enn søsken!

De yngste og de eldste: ”bokpermgenerasjonene”

Sterkere bånd mellom bokpermgenerasjonene i familien - svakere i samfunnet?

Problemet alderssegregering

Det moderne livsløpet: åttiårsbok med 3 kapitler?

- *Det tredelte livet: forberedelse, arbeid/familie, pensjonstilværelse
- *Hvert kapittel sine sfærer? ser vi segregering
 - institusjonelt? (departement, kontorer, forskning, skoler)
 - i rom? Aldersgrupper sjelden på samme sted
 - kulturelt? (Som resultat av institusjonell segregering, offentlige rom)

Segregeringens farer

- * En segregering-alderisme sirkel?
(artikler med P. Uhlenberg)
- * Alder og nettverk. Er venn per definisjon jevnaldrende?
- * Segregeringens sårbarhet:
 - alderisme/diskriminering
 - marginalisering, isolasjon
 - nettverk for læring, støtte, omsorg

Læring, støtte, omsorg

- * Antropologen Margaret Mead: i samfunn med rask og kompleks endring må de gamle lære av de unge!
- * Både yngste og eldste har behov for å føle at de betyr noe for andre! Svært få er så hjelpeavhengige at de ikke har noe å gi!

Familien kan ikke gjøre alt! Noen er ”vertikalt fattige”

*Barn uten velfungerende besteforeldre

*Eldre uten barnebarn?

Økende ulikhet, særlig blant barn?

VI MÅ FINNE NYE MØTEPLASSER!

N O V A

Norsk institutt for forskning
om oppvekst, velferd og aldring

Når Katinka Zeiner og Mette Astrup Bull sitter høyt til hest i NM, skulle ingen tro at aldersforskjellen mellom dem er 53 år.

Katinka og Mette satser på dressurridning

12 og 65 år -
i samme NM

Un
ga
Ka
Me
NA

N O V A

Norsk institutt for forskning
om oppvekst, velferd og aldring

Secretary General Kofi Annan, ved åpningen av det Internasjonale Eldreåret, 1999

”A society for all ages is one that does not caricature older persons as patients and pensioners.

Instead, it sees them as both agents and beneficiaries of development.”

Tusen takk for
oppmerksomheten!

N O V A

Norsk institutt for forskning
om oppvekst, velferd og aldring